Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

8 juni 2017 *

”Begäran om förhandsavgörande — Jordbruk — Utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden — Direktiv 2008/69/EG — Artikel 3.2 — Förfarande för utvärdering på nytt, av medlemsstaterna, av godkända växtskyddsmedel — Frist — Skillnader mellan olika språkversioner”

I mål C-293/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien) genom beslut av den 5 maj 2016, som inkom till domstolen den 25 maj 2016, i målet

Sharda Europe BVBA

mot

Administración del Estado,

Syngenta Agro SA,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Juhász samt domarna C. Vajda och C. Lycourgos (referent),

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Spaniens regering, genom M. A. Sampol Pucurull, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom I. Galindo Martín och F. Moro, båda i egenskap av ombud,

följande

* Rättegångsspråk: spanska.

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3.2 i kommissionens direktiv 2008/69/EG av den 1 juli 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att införa klofentezin, dikamba, difenokonazol, diflubenzuron, imazakvin, lenacil, oxadiazon, pikloram och pyriproxifen som verksamma ämnen (EUT L 171, 2008, s. 9).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Sharda Europe BVBA (nedan kallat Sharda) och Syngenta Agro SA (nedan kallat Syngenta) rörande ett förfarande för att på nytt utvärdera ett växtskyddsmedel som hade registrerats i Shardas namn.

Tillämpliga bestämmelser

Direktiv 2008/66/EG

3 I artikel 3.2 i kommissionens direktiv 2008/66/EG av den 30 juni 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att införa klofentezin, dikamba, difenokonazol, diflubenzuron, imazakvin, lenacil, oxadiazon, pikloram och pyriproxifen som verksamma ämnen (EUT L 172, 2008, s. 9) föreskrivs följande:

”Genom undantag från punkt 1 ska medlemsstaterna för varje godkänt växtskyddsmedel som innehåller bifenox, diflufenikan, fenoxaprop-P, fenpropidin och kvinoklamin antingen som enda verksamma ämne eller som ett av flera verksamma ämnen, som alla senast den 31 december 2008 förtecknats i bilaga I till [rådets] direktiv 91/414/EEG [av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EGT L 230, 1991, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 20, s. 236], ta upp medlet till ny prövning i överensstämmelse med de enhetliga principerna i bilaga VI till direktiv 91/414/EEG, på grundval av dokumentation som uppfyller kraven i bilaga III till det direktivet och med hänsyn till del B i de poster i samma direktivs bilaga I som rör bifenox, diflufenikan, fenoxaprop-P, fenpropidin och kvinoklamin. På grundval av den utvärderingen ska medlemsstaterna avgöra om produkten uppfyller villkoren i artikel 4.1 b, c, d och e i direktiv 91/414/EEG.

…”

Direktiv 2008/69

4 Skäl 7 i direktiv 2008/69 har följande lydelse:

”Utan att det påverkar de förpliktelser som enligt direktiv 91/414/EEG följer av att ett verksamt ämne införs i bilaga I, bör medlemsstaterna ges en tidsfrist på sex månader efter införandet för att se över befintliga godkännanden av växtskyddsmedel som innehåller de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan i syfte att se till att kraven i direktiv 91/414/EEG, särskilt i artikel 13, och de relevanta villkoren i bilaga I är uppfyllda. Medlemsstaterna bör, beroende på vad som är relevant, ändra, ersätta eller återkalla befintliga godkännanden enligt bestämmelserna i direktiv 91/414/EEG. Genom undantag från ovanstående tidsfrist bör en längre period medges för inlämnande och bedömning av den fullständiga dokumentationen i enlighet med bilaga III för varje växtskyddsmedel och för varje avsett användningsområde i överensstämmelse med de enhetliga principerna i direktiv 91/414/EEG.”

5 I artikel 3 i direktiv 2008/69 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska, i enlighet med direktiv 91/414/EEG, om så krävs ändra eller återkalla befintliga godkännanden för växtskyddsmedel som innehåller de verksamma ämnen som förtecknas som verksamma ämnen i bilagan senast den 30 juni 2009.

Senast detta datum ska medlemsstaterna särskilt kontrollera att villkoren i bilaga I till det direktivet har uppfyllts rörande de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan, med undantag av villkoren i del B av de särskilda bestämmelserna för varje verksamt ämne, samt att innehavaren av godkännandet har eller har tillgång till dokumentation som uppfyller kraven i bilaga II till det direktivet i enlighet med villkoren i artikel 13 i samma direktiv.

2. Genom undantag från punkt 1 ska medlemsstaterna för varje godkänt växtskyddsmedel som innehåller ett av de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan, antingen som enda verksamma ämne eller som ett av flera verksamma ämnen och som alla senast den 31 december 2008 förtecknats i bilaga I till direktiv 91/414/EEG, utvärdera produkten på nytt i överensstämmelse med de enhetliga principerna i bilaga VI till direktiv 91/414/EEG, på grundval av dokumentation som uppfyller kraven i bilaga III till det direktivet och med hänsyn till del B av de särskilda villkoren i bilaga I till samma direktiv rörande de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan. På grundval av den utvärderingen ska medlemsstaterna avgöra om produkten uppfyller villkoren i artikel 4.1 b, c, d och e i direktiv 91/414/EEG.

…”

Direktiv 2008/70/EG

6 I artikel 3.2 i kommissionens direktiv 2008/70/EG av den 11 juli 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414 för att införa tritosulfuron som verksamt ämne (EUT L 185, 2008, s. 40) föreskrivs följande:

”Med avvikelse från punkt 1 ska medlemsstaterna ta upp varje godkänt växtskyddsmedel som innehåller tritosulfuron, antingen som enda verksamma ämne eller som ett av flera verksamma ämnen vilka senast den 30 november 2008 förtecknats i bilaga I till direktiv 91/414/EEG, till ny prövning i enlighet med de enhetliga principer som anges i bilaga VI till direktiv 91/414/EEG, på grundval av dokumentation som uppfyller kraven i bilaga III till det direktivet och med beaktande av del B i den post som gäller tritosulfuron i bilaga I till samma direktiv. På grundval av den utvärderingen ska medlemsstaterna fastställa om produkten uppfyller villkoren i artikel 4.1 b, c, d och e i direktiv 91/414/EEG.

…”

Direktiv 2010/28/EU

7 I artikel 3.2 i kommissionens direktiv 2010/28/EU av den 23 april 2010 om ändring av rådets direktiv 91/414 för att införa metalaxyl som verksamt ämne (EUT L 104, 2010, s. 57) föreskrivs följande:

”Genom undantag från punkt 1 ska medlemsstaterna för varje godkänt växtskyddsmedel som innehåller metalaxyl, antingen som enda verksamma ämne eller som ett av flera verksamma ämnen, som alla senast den 30 juni 2010 förtecknats i bilaga I till direktiv 91/414/EEG, ta upp produkten till ny prövning i överensstämmelse med de enhetliga principerna i bilaga VI till direktiv 91/414/EEG, på grundval av dokumentation som uppfyller kraven i bilaga III till det direktivet och med hänsyn till del B i den post som gäller metalaxyl i bilaga I till samma direktiv. På grundval av denna prövning ska medlemsstaterna fastställa om produkten uppfyller villkoren i artikel 4.1 b, c, d och e i direktiv 91/414/EEG.

…”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Den 14 januari 2009 ingav Sharda, med stöd av artikel 3.2 i direktiv 2008/69, en ansökan om ny utvärdering av det godkännande som hade utfärdats för utsläppande på marknaden av växtskyddsmedlet ”Core”, vilket innehöll difenokonazol, som är ett av de verksamma ämnen som tagits upp i bilagan till detta direktiv. Denna ansökan bifölls av den behöriga nationella myndigheten.

9 Syngenta begärde omprövning av detta beslut vid Secretaría General Técnica del Ministerio de Medio Ambiente, Rural y Marino (tekniska generalsekretariatet vid ministeriet för miljö, landsbygd och hav, Spanien), och anmodade myndigheten att dra tillbaka det godkännande som hade utfärdats för växtskyddsmedlet ”Core”. Enligt Syngenta ingavs ansökan om utvärdering på nytt av denna produkt efter den 31 december 2008, vilket enligt detta bolag var slutdatumet för att inge en sådan ansökan, i enlighet med artikel 3.2 i direktiv 2008/69. Det tekniska generalsekretariatet fann i beslut av den 20 januari 2011 inte skäl att ändra det tidigare beslutet.

10 Syngenta överklagade detta beslut till Tribunal Superior de Justicia de Madrid (Madrids överdomstol, Spanien), som, genom dom av den 25 oktober 2013, ogiltigförklarade förfarandet för att utvärdera växtskyddsmedlet ”Core” på nytt, med hänvisning till att ansökan om utvärdering på nytt hade ingetts efter utgången av den tidsfrist som anges i artikel 3.2 i direktiv 2008/69.

11 Sharda överklagade denna dom till Tribunal Supremo (Högsta domstolen, Spanien), och gjorde gällande att det datum som anges i nämnda artikel 3.2 inte hindrar att ansökningar om utvärdering på nytt inges efter den 31 december 2008.

12 Med hänvisning till att artikel 3.2 i direktiv 2008/69 utgör en tvingande bestämmelse som inte kan tolkas på något annat sätt gjorde Syngenta gällande att den ansökan om utvärdering på nytt som hade ingetts av Sharda den 14 januari 2009, det vill säga efter det slutdatum som anges i denna bestämmelse, aldrig borde ha bifallits.

13 Den hänskjutande domstolen bedömde att det, för att avgöra den tvist som hade anhängiggjorts vid den, var nödvändigt att fastställa huruvida den tidsfrist som avses i nämnda artikel 3.2 är en tvingande tidsfrist eller om det rör sig om en tidsfrist som medlemsstaterna kan förlänga på grund av objektiva omständigheter som avser force majeure eller i enlighet med deras nationella rätt.

14 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal Supremo (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska datumet den 31 december 2008 i artikel 3.2 i direktiv [2008/69], i dess spanska språkversion, tolkas som den slutgiltiga tidsfristen för medlemsstaterna att göra en ny utvärdering, eller som slutdatumet för införande i förteckningen i bilaga I till direktiv [91/414] av verksamma ämnen som ska utvärderas på nytt eller som slutdatumet för att inkomma med motsvarande ansökan om införande?

2) Innebär uttrycket ’all[r]a senast den 31 december 2008’ i artikel 3.2 i direktiv 2008/69 en slutgiltig tidsfrist på grund av det syfte som eftersträvas med det system som följer av direktiv 91/414, vilket hindrar att medlemsstaterna förlänger denna frist och inför en senare tidsfrist än den som avses i direktiv [2008/69]?

3) För det fall nämnda frist får förlängas: Kan den förlängas på grund av objektiva omständigheter som avser force majeure eller ska medlemsstaterna, på grundval av att föreskrifterna i artikel 3 riktar sig till dem, anses kunna förlänga fristen i enlighet med nationell lagstiftning, i de fall och på de villkor som föreskrivs däri?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

15 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.2 första stycket i direktiv 2008/69 ska tolkas så, att datumet den 31 december 2008 som föreskrivs däri, för ett växtskyddsmedel som redan godkänts, och som innehåller ett av de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan till detta direktiv, motsvarar den tidsfrist som medlemsstaterna förfogar över för att utvärdera detta växtskyddsmedel på nytt, i enlighet med nämnda artikel 3.2 första stycket, eller en tidsfrist för att inge motsvarande ansökan om utvärdering på nytt, eller det slutdatum vid vilket alla verksamma ämnen i nämnda växtskyddsmedel, med undantag för dem som räknas upp i bilagan till direktiv 2008/69, ska vara upptagna i den förteckning som finns i bilaga I till direktiv 91/414, för att en skyldighet att utvärdera denna produkt på nytt ska uppstå.

16 I artikel 3.2 första stycket i direktiv 2008/69, vilken domstolen ombetts tolka, föreskrivs att ”medlemsstaterna för varje godkänt växtskyddsmedel som innehåller ett av de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan, antingen som enda verksamma ämne eller som ett av flera verksamma ämnen och som alla senast den 31 december 2008 förtecknats i bilaga I till direktiv 91/414/EEG, [ska] utvärdera produkten på nytt i överensstämmelse med de enhetliga principerna i bilaga VI till direktiv 91/414/EEG …”.

17 Såsom den hänskjutande domstolen uppgett överensstämmer inte lydelsen av artikel 3.2 första stycket i den spanska språkversionen av direktiv 2008/69 med lydelsen i de andra språkversionerna av detta direktiv.

18 Den spanska språkversionen av denna bestämmelse, enligt vilken ”todo producto fitosanitario autorizado … será objeto de una nueva evaluación, a más tardar, el 31 de diciembre de 2008 …”, förefaller tala för tolkningen att datumet den 31 december 2008 utgör medlemsstaternas tidsfrist för att utvärdera på nytt, i den mening som avses i denna bestämmelse, varje godkänt växtskyddsmedel som innehåller ett av de verksamma ämnen som förtecknas i bilaga, antingen som enda verksamma ämne eller som ett av flera verksamma ämnen och som alla förtecknats i bilaga I till direktiv 91/414.

19 Artikel 3.2 första stycket i direktiv 2008/69 i dess tyska version (”die sämtlich bis spätestens 31 Dezember 2008 in Anhang I der Richtlinie 91/414/EWG aufgeführt waren”), i dess engelska version (”all of which were listed in Annex I to Directive 91/414/EEC by 31 December 2008 at the latest”) och i dess franska version (”toutes inscrites à l’annexe I de la directive 91/414/CEE au plus tard le 31 décembre 2008”) talar däremot för tolkningen att datumet den 31 december 2008 avser upptagandet i den aktuella förteckningen av verksamma ämnen i det godkända växtskyddsmedlet som ska utvärderas på nytt av medlemsstaterna, i enlighet med föreskrifterna i nämnda artikel 3.2. Detta gäller även för bland annat den grekiska, den italienska och den nederländska språkversionen av denna bestämmelse.

20 Närmare bestämt innebär lydelsen av samtliga dessa språkversioner, med undantag för den spanska, att det berörda växtskyddsmedlet ska utvärderas på nytt om samtliga verksamma ämnen som ingår i det, och som finns med bland de förtecknade ämnena i bilagan till direktiv 2008/69, hade tagits upp i bilaga I till direktiv 91/414 senast den 31 december 2008.

21 Det ska erinras om att enligt domstolens fasta praxis kan den formulering som använts i en av språkversionerna av en unionsbestämmelse inte ensam ligga till grund för tolkningen av denna bestämmelse eller ges företräde framför övriga språkversioner. Behovet av att tillämpa, och följaktligen tolka, en unionsbestämmelse enhetligt utesluter nämligen att en bestämmelse i oklara fall betraktas isolerad i en av sina språkversioner och kräver i stället att bestämmelsen tolkas med hänsyn till

systematiken i och ändamålet med de föreskrifter i vilka den ingår (se, bland annat, dom av den 27 oktober 1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, punkt 14, och dom av den 17 mars 2016, Kødbranchens Fællesråd, C-112/15, EU:C:2016:185, punkt 36).

22 Domstolen konstaterar i detta avseende för det första att direktiv 2008/69 trädde i kraft den 1 januari 2009. Det vore oförenligt med detta direktivs tillämplighet i tiden (*ratione temporis*) att tolka artikel 3.2 första stycket i detta så, att den kräver att utvärderingarna på nytt, i den mening som avses i denna bestämmelse, genomförs, eller att motsvarande ansökningar om utvärdering på nytt inges, senast den 31 december 2008, det vill säga innan nämnda direktiv trädde i kraft.

23 För det andra konstaterar domstolen att skäl 7 i direktiv 2008/69 anger en tidsfrist på sex månader från vilken undantag medges för inlämnande och bedömning av den fullständiga dokumentationen, som föreskrivs i artikel 3.2 i detta direktiv. Denna tidsfrist börjar, i enlighet med första meningen i detta skäl, löpa efter införandet av ett verksamt ämne i bilaga I till direktiv 91/414, det vill säga från ikraftträdandet av direktiv 2008/69, som föreskriver detta införande. Då det sistnämnda direktivet trädde i kraft den 1 januari 2009 hänvisar skäl 7 däri, vad avser inlämnandet och bedömningen av den fullständiga dokumentationen, som föreskivs i artikel 3.2 i nämnda direktiv, till ett senare datum än den 30 juni 2009. Av detta följer att datumet den 31 december 2008, som anges i artikel 3.2 i direktiv 2008/69, inte kan anses utgöra tidsfristen för att utvärdera ett växtskyddsmedel på nytt, i den mening som avses i denna bestämmelse.

24 För det tredje konstaterar domstolen att det, såsom kommission uppgett i sina skriftliga yttranden, är lämpligt att hänvisa till direktiven 2008/66, 2008/70 och 2010/28. I likhet med direktiv 2008/69 ändrar dessa direktiv 91/414 för att lägga till verksamma ämnen till bilaga I till direktiv 91/414, och vart och ett av nämnda direktiv innehåller en artikel 3.2, vilken enbart skiljer sig från artikel 3.2 i direktiv 2008/69 med avseende på datumet och de verksamma ämnen till vilka det hänvisas. Lydelsen av artikel 3.2 i vart och ett av dessa direktiv, inklusive i de spanska språkversionerna, motsvarar lydelsen av de olika språkversionerna av artikel 3.2 i direktiv 2008/69 vilka omnämns i punkt 19 ovan. Av dessa framgår tydligt att det datum som anges i var och en av dessa artiklar 3.2 utgör det slutdatum då samtliga verksamma ämnen i ett växtskyddsmedel som för övrigt innehåller ett av de verksamma ämnen som räknas upp i bilagan till var och ett av direktiven, ska vara upptagna i den förteckning som finns i bilaga I till direktiv 91/414, för att en skyldighet att utvärdera denna produkt på nytt ska uppstå.

25 Med beaktande av samtliga överväganden ovan ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.2 första stycket i direktiv 2008/69 ska tolkas så, att datumet den 31 december 2008 som föreskrivs däri, för ett växtskyddsmedel som redan godkänts och som innehåller ett av de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan till detta direktiv, motsvarar det slutdatum vid vilket alla verksamma ämnen i nämnda växtskyddsmedel, med undantag för dem som räknas upp i bilagan till direktiv 2008/69, ska vara upptagna i den förteckning som finns i bilaga I till direktiv 91/414, för att en sådan skyldighet som föreskrivs i artikel 3.2 första stycket att utvärdera nämnda produkt på nytt ska uppstå.

Den andra och den tredje frågan

26 Den andra och den tredje tolkningsfrågan grundar sig på premissen att det i artikel 3.2 i direktiv 2008/69 angivna datumet den 31 december 2008 motsvarar en tidsfrist för att inge en ansökan om ett växtskyddsmedel ska utvärderas på nytt i enlighet med denna bestämmelse. Det framgår emellertid av svaret på den första frågan att datumet i fråga inte motsvarar en sådan tidsfrist.

27 Av detta följer att den hänskjutande domstolens andra och tredje fråga inte ska besvaras.

Rättegångskostnader

28 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

Artikel 3.2 första stycket i kommissionens direktiv 2008/69/EG av den 1 juli 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att införa klofentezin, dikamba, difenokonazol, diflubenzuron, imazakvin, lenacil, oxadiazon, pikloram och pyriproxifen som verksamma ämnen, ska tolkas så, att datumet den 31 december 2008 som föreskrivs däri, för ett växtskyddsmedel som redan godkänts och som innehåller ett av de verksamma ämnen som förtecknas i bilagan till detta direktiv, motsvarar det slutdatum vid vilket alla verksamma ämnen i nämnda växtskyddsmedel, med undantag för dem som räknas upp i bilagan till direktiv 2008/69, ska vara upptagna i den förteckning som finns i bilaga I till rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, för att en sådan skyldighet som föreskrivs i artikel 3.2 första stycket att utvärdera denna produkt på nytt ska uppstå.

Underskrifter